

Persbericht, 29 maart 2021

DERK LOORBACH BENOEMD TOT HOOFDCURATOR VAN DE 10E INTERNATIONALE ARCHITECTUUR BIENNALE ROTTERDAM IN 2022: SHOCK AND ROLL

Het Bestuur van de Internationale Architectuur Biennale Rotterdam heeft Derk Loorbach, directeur van DRIFT, het *Dutch Research Institute for Transitions*, en hoogleraar sociaaleconomische transitie aan de *Erasmus School of Social and Behavioural Sciences* van de Erasmus Universiteit Rotterdam, benoemd tot hoofdcurator van de volgende editie van de IABR, SHOCK AND ROLL.

SHOCK AND ROLL opent in het najaar van 2022 en is de eerste in een nieuwe reeks biennales die zonder terughoudendheid zullen inzetten op transitie. Op de dringende noodzaak in de ontwerppraktijk aan het werk te gaan met het *alles moet anders!* waar de wetenschap ons toe oproept, waar de klimaatdoelstellingen van Parijs om vragen, waar de wereldgemeenschap zich met de *2030 Agenda for Sustainable Development* van de VN aan heeft gecommitteerd, en waar de werkelijkheid van de klimaatcrisis ons iedere dag opnieuw mee confronteert.

Met SHOCK AND ROLL start tevens een meerjarige samenwerking tussen de IABR, DRIFT en de Rotterdamse Academie van Bouwkunst, een alliantie van verbeelders, transitiedenkers en ontwerpers.

IABR-directeur **George Brugmans**: “Met de benoeming van Derk Loorbach wil de IABR een cruciale volgende stap zetten naar het actief in de praktijk helpen brengen van waar de klimaatdoelstellingen om vragen: *alles moet anders*. Des te urgenter, nu de coronacrisis ons in ons hemd heeft gezet en duidelijk maakt dat we de samenleving echt anders moeten organiseren willen we de snel toenemende dreiging van de veel ernstiger klimaatcrisis nog tijdig het hoofd kunnen bieden. Ik heb Derk gevraagd om ontwerp- en transitiepraktijken samen te brengen met als doel de stap te zetten van *ontwerpend onderzoek* naar *ontwerpend ontwikkelen*. Aan hem de opdracht om samen met een team van jonge curatoren van de IABR een transitieontwerppraktijk te maken. Zodat we kunnen versnellen. Meer actie, met meer sociaalmaatschappelijke impact. Laten zien wat “*alles moet anders*” betekent, dat we veel los moeten laten, maar ook dat en hoe we verder kunnen: *shock and roll*.”

Derk Loorbach: “SHOCK AND ROLL wil verbeeldingskracht, ontwerp en transitiekennis versmelten om uit evenwicht te brengen. Om aan routines te ontsnappen. Om te stoppen waarmee we moeten stoppen. En om wat mogelijk *is* ook mogelijk te *maken*. Ik noem het *ontwerpend ontwikkelen*. Improviseren én doorspelen. Afbreken én herontwerpen. Disruptie én transitie. Vooruitstruikelen: uit evenwicht, maar zonder te vallen. *Shock and roll!* “

Interdisciplinair transitieontwerpen in de praktijk

SHOCK AND ROLL brengt de werelden van creativiteit, ontwerp en transitie bij elkaar en als hoofdcurator zet Loorbach ze samen aan het werk. Zowel in praktische als wetenschappelijke zin: het inventariseren, analyseren en naar het biennale-podium brengen van ontwerp- en transitiepraktijken vindt plaatst tegelijkertijd met het organiseren van de wetenschappelijke reflectie daarop. Doen-denken, *ontwerpend ontwikkelen*. Belangrijke component van de volgende biennale is daarom de **samenwerking met de Erasmus Universiteit**, die sterk inzet op het verkennen van hoe ontwerp en transitie-denken een positieve impact op haar onderwijsagenda kan hebben. Als curator én hoogleraar zal Loorbach onderzoekers en studenten van de EUR verbinden aan het maken van SHOCK AND ROLL en het onderzoek en onderwijs zo meer richting ontwerp en transitie bewegen. IABR en EUR brengen ontwerpers, transitiedenkers, transitiedoeners en verbeelders bijeen voor wetenschappelijke reflectie, discussie en uitwisseling van ideeën en inzichten, culminerend in een grote internationale bijeenkomst tijdens de biennale.

Met SHOCK AND ROLL start ook een **meerjarige samenwerking tussen de IABR, DRIFT en de Rotterdamse Academie van Bouwkunst**. Door het in de vrije ruimte van cultuur en verbeelding samenbrengen van het verkennend vermogen van het ontwerponderwijs en het actiegericht onderzoek naar duurzame transitie van de wetenschap verkennen de drie instellingen hoe we ons ontwerpend, onderzoekend en verbeeldend, en tegelijkertijd actief en activistisch kunnen en moeten verhouden tot de grote sociaalmaatschappelijke opgaven die de klimaatcrisis ons stelt.

Thijs van Spaandonk, hoofd Master Stedenbouw van de RAvB: “Het is voor de volgende generatie ruimtelijk ontwerpers ontzettend interessant om te leren welke transities noodzakelijk zijn en hoe ontwerpkraft bij kan dragen aan het creëren van transitieruimte en het versnellen van gewenste transitieën.”

Van praktijk naar actie

Met SHOCK AND ROLL bouwt de IABR voort op haar onderzoek naar hoe veel beter dan nu de ontbrekende schakel te leggen tussen goede duurzame plannen en de implementatie ervan in de stedenbouwkundige praktijk. Een kwestie die de IABR centraal zette in het tweeluik **The Missing Link** (2018) en **Down to Earth** (2020-2021), de huidige biennale. Vanwege de pandemie moet **Down to Earth** zich grotendeels beperken tot de eigen onderwerpend onderzoeksprojecten, de IABR–Ateliers, en kan de IABR ditmaal de rest van de wereld niet in Rotterdam uitnodigen. Maar diezelfde pandemie functioneert ook hier als een vergrootglas. Meer dan ooit wordt duidelijk hoe noodzakelijk en belangrijk het is om de verbindende, verbeeldende en scheppende kracht van ontwerpend onderzoek, ontwerp, architectuur en stedenbouw in te zetten om voorbij de dagelijkse realiteit van *business as usual* te komen. En steeds urgenter wordt ook de vraag *hoe*, want bijna alles zit vast. Goede plannen alleen zijn niet genoeg. Daarom stopt de IABR na deze biennale met “plannen maken”, met ontwerpend onderzoek in IABR–Ateliers. Wat nu nodig is, is een volledige inzet op actie in de praktijk, op *cultureel activisme* gericht op sociaalmaatschappelijke transitie. De IABR moet een *transitieontwerppraktijk* worden. Wat

dat is en hoe dat aan te pakken onderzoekt de IABR samen met DRIFT en RAvB in SHOCK AND ROLL.

George Brugmans: “Als we de wetenschap volgen, dus als *alles anders* moet, moeten we ook alles willen durven veranderen. Ook als culturele instelling. Dat vereist wat ik *cultureel activisme* noem: vanuit de verbeelding van en het ontwerp aan verandering concreet in actie willen komen. En dan gaat het niet alleen om technologische en infrastructurele maar ook en vooral om culturele, sociaaleconomische en sociaalmaatschappelijke veranderingen, om structurele systeemveranderingen. De manier waarop het kapitalisme werkt, moet ingrijpend veranderen. De verhoudingen tussen overheid, bedrijfsleven en *civil society* moeten veranderen, met name de onderliggende machtsstructuren. En vooral wijzelf moeten veranderen: *alles anders* kan alleen als we in staat zijn te geloven dat het ook kan.”

Derk Loorbach: “De pandemie fungeert als vergrootglas en heeft eraan bijgedragen dat het draagvlak voor transformatieve verandering flink is gegroeid. Nu is het zaak om dat momentum te koppelen aan collectieve actie. Om de lessen en ervaringen van effectieve transitiepraktijken te ontsluiten voor een groot publiek. Om mensen te laten zien dat en hoe het werkt. Dat betekent concreet dat we transitie(praktijk) gaan maken én zichtbaar gaan maken. SHOCK AND ROLL wordt één groot transitie-experiment en actieonderzoek.”

Over Derk Loorbach

Derk Loorbach is directeur van DRIFT, het *Dutch Research Institute for Transitions*, en hoogleraar sociaaleconomische transitie aan de *Erasmus School of Social and Behavioural Sciences* van de Erasmus Universiteit Rotterdam. Hij is een van de grondleggers van en een internationale autoriteit als het gaat om het inzetten van transitie management als een nieuwe manier van *governance* voor duurzame ontwikkeling. Hij heeft meer dan honderd publicaties in dit vakgebied op zijn naam staan en is als actie-onderzoeker betrokken bij vele transitie-processen in de bestuurs- en zakenwereld, het publieke domein en de wetenschap.

Over DRIFT

DRIFT, opgericht in 2004 onder de koepel van de Erasmus Universiteit Rotterdam, is een toonaangevend internationaal opererend onderzoeksinstituut binnen het veld van duurzaamheidstransities en transitie management. DRIFT ontwikkelt en deelt transformatieve kennis die mensen, steden, sectoren en organisaties in staat stelt zich actief in te zetten voor transitie. Het heeft vier kernactiviteiten die elkaar aanvullen, aanscherpen en inspireren: academisch onderzoek, advies, onderwijs en publieke dialoog & debat. Een sterke verbinding tussen deze activiteiten maakt het mogelijk om theorievorming met kritische reflectie te combineren en verworven inzichten op verschillende manieren te testen, valideren en maatschappelijk relevant te maken. Samen met de mensen, organisaties en instituties waarmee DRIFT samenwerkt, wordt gestreefd naar het versnellen van de transitie naar eerlijkere, duurzame en veerkrachtige samenlevingen.

Het DRIFT-team bestaat uit een internationale en interdisciplinaire groep onderzoekers en adviseurs. Achtergronden lopen uiteen van milieukunde, innovatiekunde, bestuurskunde, sociologie, politicologie, bouwkunde, cultuurstudies en antropologie. Het instituut combineert wetenschappelijke gedegenheid, reflectie en activisme. DRIFT is sociaal geëngageerd, ruimdenkend, nieuwsgierig en zo nu en dan provocatief. Een ideale match dus met de IABR. Samen wordt het echt *shock and roll!*

Over de IABR

De IABR is opgericht in 2001 in de overtuiging dat architectuur, met name stedenbouw, van groot maatschappelijk belang is. De IABR richt zich daarom volledig op de toekomst van de stad, waar over een aantal decennia bijna 80% van de wereldbevolking meer dan 90% van onze welvaart zal produceren – en dat *moet* op een duurzame manier. We kunnen de wereldwijde klimaatcrisis daarom het best oplossen als we beginnen in de stad – daar waar we wonen, werken en leven. Ontwerp speelt daarbij een cruciale rol: goed ontworpen sociaal inclusieve, volop weerbare steden zijn de sleutel tot de toekomst.

De IABR heeft zich in 2015 vol overtuiging aangesloten bij de *Agenda 2030 for Sustainable Development* van de Verenigde Naties en haar belangrijkste doelstelling is om naar vermogen bij te dragen aan het helpen realiseren van de *Sustainable Development Goals*. Iedere biennale is een brug van verbeelding en onderzoek naar actie, van plannen en ideeën naar begrip van en maatschappelijke draagkracht voor transformatieve verandering. Het op deze manier resoluut inzetten van de vrije culturele ruimte, het koppelen van verbeelding en ontwerpend onderzoek aan publieke presentaties in een doorlopend op concrete toepassing gericht open en cultureel werkproces, maakt de IABR uniek in de wereld.

Tot hier, nu verder

Met de eerste twee biennales, **Mobility** (2003) en **The Flood** (2005) zette de IABR zich internationaal op de kaart als een op de toekomst van de stad gerichte, scherp agenderende manifestatie.

Van 2006 tot 2012 hebben de biennales **Power: Producing the Contemporary City** (2007), **Open City: Designing Coexistence** (2009/10) en **Making City** (2012) de voortdurende verstedelijking en haar gevolgen verder verkend en de posities gemarkeerd die de ontwerpende kracht van de architectuur daarbij kan innemen.

De daaropvolgende twee edities borduurden voort op deze agenda en verdiepten de ontwikkelde inzichten. Het ontwerpen aan de toekomstige leefomgeving van de mens en het moeten vinden van een duurzame balans tussen mensen, milieu en welvaart motiveerden het eigen IABR-onderzoek. In 2014 verkende **Urban by Nature** de relatie tussen het ruimtelijk ontwerp en de ecologische agenda. Hoognodig, want "*we kunnen onze ecologische problemen niet oplossen als we niet eerst onze steden op orde krijgen*". **The Next Economy** (2016) exploreerde de relatie tussen ruimtelijk ontwerp en de (toekomstige ontwikkeling van een) duurzame economie en stelde de vraag hoe er vanuit het ontwerp kan worden ingespeeld op de transities die de wereld ingrijpend veranderen.

In 2015 sloot de IABR zich aan bij de *2030 Agenda for Sustainable Development* waarmee haar onderzoekagenda de doelgerichtheid en deadline kreeg die het programma met nog meer urgentie laadden. In het tweeluik **The Missing Link** (2018) en **Down to Earth** (2020-21) werd verkend hoe concreet te ontsnappen aan de huidige *surplace* en de ontbrekende schakel te leggen tussen excellente plannen en duurzame implementatie in de stedenbouwkundige praktijk. Met water en met energietransitie als hefboomen voor werkelijk transformatieve verandering en met een uitgesproken sociaal-inclusieve agenda.

Nu is het tijd voor *shock and roll*.

DOWN TO EARTH

De IABR beleeft op dit moment zijn 9e editie, **Down to Earth**, en is, onder voorbehoud van versoepeling van de lockdown maatregelen van de overheid, weer te bezoeken van midden mei tot midden juli. Dan mogen hopelijk de deuren van de Keilezaal open voor de tentoonstelling **RECLAIMING THE COMMONS** (curatoren George Brugmans, Eva Pfannes en Thijs van Spaandonk) en van de **WATERSCHOOL M4H+** (curatoren Rianne Makkink en Jurgen Bey). Tenslotte organiseert de IABR in en samen met de stad Dordrecht, in het kader van de herdenking van de St. Elisabethsvloed (1421), een tentoonstelling die de resultaten presenteert van het IABR-Atelier Dordrecht, over waterveiligheid als hefboom voor duurzame gebiedsontwikkeling.

Maar eerst, in april, lanceren de studenten van de Rotterdamse Academie van Bouwkunst en van de Koninklijke Academie van Beeldende Kunst in Den Haag **NU! ONTWERPEN IN TIJDEN VAN KLIMAATCRISIS**, een tentoonstelling die zich uitsluitend vertaalt naar het digitale domein.

Alle informatie over **Down to Earth** is te vinden op onze website, www.iabr.nl

---

Noot voor de redactie:

voor meer informatie, foto's of verzoeken voor een interview vragen wij u contact op te nemen met Melany van Twuijver via pers@iabr.nl of +31 (0)10 2060033